

Само науката може да реши безпристрастно конфликта между пчеларите и фермерите, но последната дума ще е на Европейския съюз!

Автор(и): Емил Иванов
Дата: 15.02.2017 Брой: 2/2017

*Интервю с водещия наш експерт по растителна защита **Пламен Лазаров** по силно чувствителната тема за и против производството, търговията и използването на инсектицидните продукти от групата на неоникотиноидите. Казусът фокусира голям публичен интерес и у нас, защото безспорно има отношение, както към живота и здравния статус на пчелите, така и към отглеждането и опазването на земеделските култури с голямо икономическо значение. Тази проблемна ситуация обаче се оказва добра среда за раздухване на страхове, спекулации и некомпетентни коментари. **Част II***

И все пак има ли ясен отговор на въпроса “Трябва ли да се предприемат драстични мерки за пълната забрана на неоникотиноидите без да се прилага правото на дерогация за разрешаване на ограничена и контролирана употреба?”

“Въпросите никога не са лоши. За разлика от отговорите.”

Оскар Уайлд

Ако се опитам да дам категоричен отговор на този въпрос, то той със сигурност ще бъде лош. Струва ми се, че отговорът е като ефектът на късото одеяло – ако го вдигнеш на раменете си ще останат отвити краката ти, ако завиеш краката си, ще ти е студено на раменете.

С други думи, вземем ли страната на пчеларите ще накърним интересите на фермерите и обратно. Отново искам категорично да заявя, че въпросът с действието на неоникотиноидите върху пчелите е толкова сложен, че за него не може да се говори емоционално или непрофесионално. Моето лично мнение е, че ние не разполагаме с професионален, научен, че дори и административен ресурс, за да вземаме решения самостоятелно. Очевидно е, че това ще стане на ниво Европейски съюз. А това означава, че решението ще бъде политико-експертно, защото от едната страна стоят научните доказателства, но с възможността за различни интерпретации на данните в тях, а от другата страна стоят интереси с огромно финансово изражение.

При решаването на проблема у нас не може да не се съобразяваме и с факта, че България има три граници с държави, които на са в ЕС. При нарастващата контрабанда на неразрешени ПРЗ, особено от Турция, липсата на ефективен митнически контрол, пълното отсъствие на БАБХ по рисковите локации – на границите ни няма контрол от растителнозащитни инспектори - както и неефективният контрол върху употребата им у нас, всякаква забрана е обречена на провал.

И при продължаване на забраната или още по драстични мерки и при теоретично пълно освобождаване на употребата на неоникотиноиди от рестрикции и забрани нашата държава трябва да реагира адекватно в чисто административен план.

Как може да се направи така, че и пчеларите, и фермерите да бъдат удовлетворени от действията на компетентните органи?

“На света съществуват само две трагедии, едната е да не

получиш каквото си искал, другата е да го получиш.”

Оскар Уайлд

За съжаление не може да бъдат удовлетворени и двете страни. Особено при условията в България. На практика няма ефективни решения, които да решат проблема. Нито научните институти, нито университетите работят за решаване на проблема. Вижда се, че и на ниво ЕС няма решение. От една страна са природозащитните организации, които излизат с данни за вредите от неоникотиноидите, от друга страна са производителите на такива ПРЗ, които излизат с коренно различни данни. Докато няма еднозначно решение на ниво ЕС, проблемът не може да бъде решен.

Може би, като компетентен орган, Центърът за оценка на риска е трябвало да проучи създалата се ситуация и да даде свое становище - дали ще бъде по-приемливо да се прилагат за ограничена и контролирана употреба продукти на база карбофуран, който е достатъчно ефективен, но не е одобрен в ЕС, или да се приеме прилагането на неоникотини, с всички негативи и позитиви. Всичко е въпрос на задълбочена оценка на риска, за да се избере по-малкото зло. Но не може да не се вземе предвид, че специфичните вредители по царевичата и слънчогледа в България могат да компрометират сериозно тези две култури. Хубаво би било всички, вземащи отношение по изключително сложния проблем за прилагането на клотианидин, тиаметоксам и имидаклоприд да не изразяват любителско или емоционално отношение по проблема. Аз не мога да кажа на чия страна е правото. Това, което виждам е, че не се говори професионално и убедително, нито от страна на природозащитниците, нито от страна на земеделските производители. Всеки дърпа чергата към себе си и, очевидно, никой няма намерение да прави компромис.

А решение, според мен, имаше и има. Докато европейският орган по безопасност на храните излезе с окончателното си становище пред Европейската комисия и тя приеме ново решение, нашата администрация също можеше да предприеме действия – не такива, които са свързани със забрана или разрешаване на местно ниво на трите неоникотиноида, а по скоро в търсенето на алтернативи по административен път. Колкото и да е странно за някои, алтернативата е пак неоникотиноид – тиаклоприд. Продукт на тази база вече има разрешен в страни от ЕС, но за съжаление само за царевичата. Проблемът е, че България принадлежи към южната климатична зона, където слънчогледът е слабо застъпен и въпросният продукт не е изпитван за биологичен ефект в тази зона. Но при повече далновидност и професионализъм, БАБХ можеше до сега да е предприела необходимите действия, за да се излезе от задънената улица.

Решаването на проблемите не става с приказки, а с ефективни действия.

Вижте част I на интервюто с Пламен Лазаров

Допълнителна информация:

1. Оценка на риска, свързана с продуктите за растителна защита и здравето на пчелите вземане предвид на взаимодействията между отделните фактори. Официално становище по темата на БАБХ. Вижте документа [ТУК](#)

2. Писмо от „Грийнпийс – България“ до Министерство на земеделието и храните относно забраната за употреба на неоникотиноидните пестициди на територията на Република България. Вижте [ТУК](#)

3. На 27 юли 2016 г. , германският офис на Грийнпийс публикува обновена версия на „Черния списък на пестициди в ЕС“. Докладът е разработен от независим експерт и класифицира всички пестициди, разрешени за употреба в Европейския съюз (ЕС) според потенциалната опасност, която те представляват за човешкото здраве и околната среда. Вижте [ТУК](#)